

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 20 16 р. № 4

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра _____ прикладної лінгвістики _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмарський В.М.

_____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ третій (доктор філософії) _____

Спеціальність _____ 053 «ПСИХОЛОГІЯ» _____

(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет _____ Факультет психології та соціальної роботи _____

(назва інституту, факультету)

2020 – 2021

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Комунікаційні технології наукового дискурсу»

Розробник програми: Кондратенко Н.В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної лінгвістики.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

Протокол № 10 від. “ 26 ” червня 2020 р.

Завідувач кафедри

(Кондратенко Н.В.)
(підпис)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 4 від. 30” липня 2020 р.

Голова НМК

(Кондратенко Н.В.)
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3 Годин – 90 Залікових модулів – 1 Змістових модулів – 1	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові	Нормативна	
	Спеціальність: 053 Психологія		
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		16 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	14 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна покликана сформувати комунікативні компетенції здобувачів вищої освіти третього рівня (докторів філософії) і передбачає високий рівень опанування й використання наукової української мови та здатність продукувати науковий дискурс і репрезентувати результати наукових досліджень на відповідному професійному рівні.

Курс охоплює власне комунікаційні аспекти навчання наукового мовлення і комунікативні та іміджеві параметри мовленнєвої поведінки науковців, зокрема оформлення тез і наукових статей, публічну репрезентацію наукових досягнень, підготовку до друку автореферату і дисертації доктора філософії, вироблення комунікативних стратегій поведінки учасників наукового дискурсу. Дисципліна забезпечує формування компетентностей оволодіння усним і писемним мовленням й опанування сучасних комунікаційних технологій у науковому дискурсі.

Дисципліна «Комунікаційні технології наукового дискурсу» є обов'язковою, містить 3 кредити (30 аудиторних годин (16 лекційних, 14 практичних) і 60 годин самостійної роботи) та має один змістовний модуль.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування загальних компетентностей з наукової комунікації, використання наукового українського мовлення та презентації й обґрунтування результатів дослідження.

Мета передбачає розв'язання наступних **завдань**: вироблення практичних навичок академічного письма українською мовою, опанування наукового дискурсу і стандартів академічного письма, оволодіння засадами ефективного спілкування в науковому просторі, набуття вмінь користування електронними ресурсами (наукометричними базами, пошуковими ресурсами і програмами перевірки оригінальності текстів тощо).

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ІК Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики.

ЗК 2 Здатність до застосовування знань з іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації.

СК 4 Здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності.

СК 6 Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації на державній та іноземній мовах.

СК 7 Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

Очікувані результати навчання:

ПРН 4 Проектувати, оптимізувати та оцінювати якість освітнього процесу та освітнього середовища. Інноваціювати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін.

ПРН5 Знати та розуміти різні види письмових текстів та усних виступів з наукових проблем, у тому числі вміти оформлювати результати дослідження у письмовій та усній формі під час роботи в групі з інтернаціональним складом.

ПРН8 Володіти комунікативними навичками, доступно і аргументовано представляти результати досліджень проблем психологічної теорії та практики, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН9 Уміти полілогічно взаємодіяти із світовою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження.

ПРН11 Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.

ПРН12 Здійснювати критичне осмислення видів та форм науково-дослідної роботи, критичне осмислення вимог та структури публікації наукових результатів, володіти навичками аналізу результатів досліджень та самостійної інтерпретації результатів емпіричних даних психологічного дослідження.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**: поняття наукового дискурсу і наукової фахової мови; лексичні та граматичні особливості наукового дискурсу; основні ознаки наукового стилю української мови; специфіку і структуру наукового виступу; основні вимоги до академічного письма та академічної доброчесності.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **вміти**: володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації; застосовувати знання про експресивно-емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для успішної комунікації; дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження; використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності; спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі грамотною науковою мовою; презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною мовою в усній та писемній формі.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Формування академічної культури науковця.

Ознайомлення з міжнародними стандартами оформлення текстів наукових праць і виступів на конференціях. Поняття наукометричної бази, різновиди українських і міжнародних наукометричних баз (Goog! Академія,

Copernicus, Web of Science, Scopus тощо). Поняття DOI наукової публікації. Реєстрації в базі ORCID. Огляд наукових видань України, що входять до наукометричних баз. Поняття академічної мобільності і можливості закордонного стажування для науковців.

Тема 2. Комунікаційні аспекти академічної доброчесності.

Академічна культура та етика в науковій роботі. Права й обов'язки учасників наукового дискурсу. Основні форми вияву академічної недоброчесності. Західний досвід запобігання недоброчесності. Поняття плагіату і самоплагіату. Українське законодавство про авторське право і плагіат. Діяльність української спільноти «Дисергейт» у протидії і запобіганні плагіату в наукових роботах. Етичні кодекси науковців.

Тема 3. Ефективна комунікація в науковому дискурсі.

Форми і правила комунікативної взаємодії мовця та адресата. Максима комунікації Г. Грайса і Дж. Ліча. Конфлікт, кооперація і суперництво в науковому спілкуванні. Розв'язання конфліктів в академічній спільноті: дотримання принципів етики в комунікації. Закони комунікації В. Рождественського. Поняття комунікативного наміру (інтенції) та його реалізації в науковому дискурсі. Комунікативний шум.

Тема 4. Прагматика комунікації в науковому дискурсі.

Стратегії і тактики взаємодії в науковому дискурсі. Поняття комунікативної стратегії, тактики і комунікативних ходів. Типологія комунікативних стратегій – конфліктні та кооперативні. Комунікативні та соціальні ролі учасників наукового дискурсу. Типологія комунікативних невдач: причини і способи уникнення.

Тема 5. Технології підготовки і презентації публічного виступу в науковому дискурсі.

Імідж сучасного науковця: вербальні і невербальні аспекти. Техніка публічного мовлення (темп, тембр, інтонація тощо). Специфіка усного наукового мовлення. Структура наукового виступу. Робота з аудиторією. Засоби емоційного впливу і переконання. Створення мультимедійних презентацій: основні вимоги.

Тема 6. Невербальні аспекти комунікативної взаємодії в науковому дискурсі.

Невербальні аспекти іміджу науковця. Тренування голосу для публічного виступу. Типологія невербальних засобів комунікації. Правила невербальної поведінки. Жести і міміка в науковому спілкуванні. Аудіальні параметри комунікативної взаємодії. Семіотика простору в науковому дискурсі. Ольфакторні засоби комунікації.

Тема 7. Науковий стиль мовлення в комунікаційному аспекті.

Мовні особливості наукового стилю сучасної української мови. Жанри наукового дискурсу (стаття, тези, монографія, дисертація, автореферат). Культура наукового мовлення і науковий етикет. Наукова лексика. Шаблони наукового стилю. Авторитетність у науковій комунікації: коректні та некоректні покликання на джерела.

Тема 8. Основи академічного письма.

Підготовка і написання наукового тексту. аналіз прочитаних теоретичних джерел (узагальнення, реферування, компіляція тощо). Структурування тексту. Автоматизовані системи роботи з науковим текстом. способи опрацювання фактичного матеріалу. Поняття цитати і цитування. Коректне і коректне цитування. Введення цитати в контекст. Переклад цитат з іншомовних джерел. Робота з бібліографією. Укладання списку використаних джерел в науковій роботі: основні принципи і стандарти. Міжнародні онлайн-ресурси. Пошукові системи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Вечірня форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Л	П	лаб	сам. роб		Л	П	лаб	сам.роб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль: Стилiстичнi засоби виразностi англiйської та української мов та їх переклад										
Тема 1. Формування академічної культури науковця		2			4		2			4
Тема 2 Комунікаційні аспекти академічної доброчесності		2	2		8		2	2		8
Тема 3. Ефективна комунікація в науковому дискурсі		2	2		8		2	2		8
Тема 4. Прагматика комунікації в науковому дискурсі		2	2		8		2	2		8
Тема 5. Технології підготовки і презентації публічного виступу в науковому дискурсі		2	2		8		2	2		8
Тема 6. Невербальні аспекти комунікативної взаємодії в науковому дискурсі		2			8		2			8

Тема 7. Науковий стиль мовлення в комунікаційному аспекті		2	2		8		2	2		8
Тема 8. Основи академічного письма		2	4		8		2	4		8
Разом за змістовим модулем	90	16	14		60		16	14		60
Усього годин	90	16	14		60		16	14		60

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин
1	Публічний виступ з теми наукового дослідження	20
2	Презентація результатів наукового дослідження	20
3	Наукова комунікація в усній формі	20

6. Методи навчання

Лекції викладача, дискусія, обговорення найскладніших і спірних питань, відповіді на питання, робота з основною і додатковою літературою.

7. Методи контролю

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

1) поточний контроль: на практичних заняттях здобувачі мають можливість набрати 40 балів (відповіді на практичних заняттях в усній формі та виконання завдань до практичних занять)

2) підсумковий контроль: самостійна письмова робота здобувачів оцінюється 40 балами (індивідуально-дослідне завдання відповідно до проблематики наукової роботи у формі презентації основних аспектів дослідження). В кінці курсу проводиться тестова робота, яка оцінюється в 20 балів.

8. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття наукометричної бази, різновиди українських і міжнародних наукометричних баз. Поняття DOI і ORCID.
2. Академічна культура та етика в науковій роботі. права й обов'язки учасників наукового дискурсу.
3. Основні форми вияву академічної недоброчесності. Західний досвід запобігання недоброчесності.
4. Поняття плагіату і самоплагіату. Українське законодавство про авторське право і плагіат.
5. Діяльність української спільноти «Дисергейт» у протидії і запобіганні плагіату в наукових роботах. Етичні кодекси науковців.

6. Форми і правила комунікативної взаємодії мовця та адресата. Максима комунікації Г. Грайса і Дж. Ліча.
7. Конфлікт, кооперація і суперництво в науковому спілкуванні. Розв'язання конфліктів в академічній спільноті: дотримання принципів етики в комунікації.
8. Закони комунікації В. Рождественського.
9. Поняття комунікативного наміру (інтенції) та його реалізації в науковому дискурсі. Комунікативний шум.
10. Стратегії і тактики взаємодії в науковому дискурсі. Поняття комунікативної стратегії, тактики і комунікативних ходів.
11. Типологія комунікативних стратегій – конфліктні та кооперативні. Комунікативні та соціальні ролі учасників наукового дискурсі.
12. Типологія комунікативних невдач: причини і способи уникнення.
13. Імідж сучасного науковця: вербальні і невербальні аспекти.
14. Техніка публічного мовлення (темп, тембр, інтонація тощо). Специфіка усного наукового мовлення.
15. Структура наукового виступу. Робота з аудиторією. Створення мультимедійних презентацій: основні вимоги.
16. Невербальні аспекти іміджу науковця. Типологія невербальних засобів комунікації.
17. Правила невербальної поведінки. Жести і міміка в науковому спілкуванні.
18. Аудіальні параметри комунікативної взаємодії. Семіотика простору в науковому дискурсі. Ольфакторні засоби комунікації.
19. Мовні особливості наукового стилю сучасної української мови.
20. Жанри наукового дискурсу (стаття, тези, монографія, дисертація, автореферат).
21. Культура наукового мовлення і науковий етикет. Наукова лексика. Шаблони наукового стилю.
22. Авторитетність у науковій комунікації: коректні та некоректні покликання на джерела. Поняття цитати і цитування.
23. Підготовка і написання наукового тексту. Аналіз прочитаних теоретичних джерел (узагальнення, реферування, компіляція тощо).
24. Структурування тексту. Автоматизовані системи роботи з науковим текстом. способи опрацювання фактичного матеріалу.
25. Робота з бібліографією. Укладання списку використаних джерел в науковій роботі: основні принципи і стандарти.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовний модуль			
40	40	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – Введ. з 01.07.2016. – К.: крНДНЦ, 2016. – 16 с. – (Інформація та документація).
2. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посіб. / Н. В. Ботвина. – К. : АртЕК, 1998. – 192 с.
3. Васенко Л. А. Фахова українська мова : навч. посіб. / Л. А. Васенко, В. В. Дубічинський, О. М. Крimeць. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.
4. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій (розроблено на підставі ДСТУ 3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення») // Бюлетень ВАК України. – К., 2011.–№ 9/10. – С. 2–10.
5. Етичний кодекс ученого України [проект]. – К.: Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2009. – 16 с.
6. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
7. Мацько Л. І. Стилiстика української мови : підруч. / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько ; за ред. Л. І. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 462 с.
8. Непийвода Н. Ф. Мова науково-технічної літератури (функціонально-

- стилістичний аспект) / Н. Ф.Непийвода. – К. : ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1997. – 304 с.
9. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. / Г. С. Онуфрієнко. – К. : «Центр навчальної літератури», 2006. – 312 с.
 10. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови: підруч. / О. Д. Пономарів. – 3-тє вид., доп. і переробл. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
 11. Селігей О. П. Науковий стиль української мови: ресурси оновлення / О. П. Селігей // Мовознавство. – 2006. – № 2–3. – С. 174–186.
 12. Семенов О. М. Культура наукової української мови : підруч. / О. М. Семенов. – К. : Академія, 2010. – 216 с.

Додаткова література

1. / Г.П. Євсєєва, М.В. Савицький // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – Дніпропетровськ, 2014. – No 8. – С. 54–62.
2. Абрамов Е.Г. Какой должна быть аннотация к научной статье / Е.Г. Абрамов // Научная периодика: проблемы и решения. – М., 2012. – Т. 2, No 3. – С. 4–6.
3. Абрамов Е.Г. Подбор ключевых слов для научной статьи / Е.Г. Абрамов // Научная периодика: проблемы и решения. – М., 2011. – Т. 1, No 2. – С. 35–40.
4. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. - Львів: Світ, 2003. - 432 с.
5. Бойко Р.В. Без компіляцій і плагіату! / Р.В. Бойко, М.О. Фролов // Бюлетень ВАК України. – К., 2008. – No 12. – С. 11–13.
6. Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії / Т. Добко // Дух і літера. Спец. вип. «Університетська автономія». – К., 2008. – No 19. – С. 93–102.
7. Довідник з культури мови: Посібник / С.Я.Єрмоленко, С.П.Бибик, Н.М.Сологубта ін.; Заред. С.Я.Єрмоленко. -К.: Вища школа, 2005. - 399 с.
8. Євсєєва Г.П. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій
9. Єрмоленко С.Я. Науковий стиль // Українська мова: Енциклопедія. - 3-тє вид., змін, і допов. - К., 2007. - С 421, 422.
10. Женченко М.І. Оформлення публікацій у наукових журналах і збірниках: вимоги стандартів та видавничі реалії (на прикладі наукових видань НАН України) / М.І. Женченко // Наука України у світовому інформаційному просторі. – К.: Академперіодика, 2011. – Вип. 5. – С. 125–136.
11. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М. Русанівського. - К.: Либідь, 1990. - 302 с.

12. Культура фахового мовлення: Навч. посіб. / За ред. Н.Д. Бабич. - Чернівці: Книги ХХ ст., 2005. - 572 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Академічне письмо та бібліографія - Головна. – Назва з екрану. – Режим доступу: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.
2. Пан бібліотекар. Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.бібліотекар.укр/.
3. Про Етичний кодекс ученого України. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.
4. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP)- Американські Ради. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/>.
5. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. – Назва з екрану. – Режим доступу: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
6. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxUAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>